

JUTRANJE NOVOSTI

Izhaja vsak dan zjutraj, izvemši pondeljke.

Mesečna naročnina:

v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/l. — Telefon št. 213

Brzojavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.

Upravništvo: Marijin trg št. 8. — Telefon št. 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.238.

Avtonomija Slovenije.

Neopovrgljivo dejstvo je, da med Srbi, zlasti tudi v Narodni radikalni stranki, vedno bolj prodira mišljenje, naj bi se Slovenija odcepila od države, ter imela ne samo avtonomijo, nego popolno samostojnost. Za vodilne radikalne kroge se to ravno ne more reči, pač pa za široke narodne množice. Srb je prepričan, da je Slovenija za Srbe veliko gospodarsko in politično breme. Če je to prepričanje utemeljeno ali ne, in v koliko je utemeljeno, je vseeno. Merodajno je, da tako misli. Dinar radi tega tako nizko stoji, ker se je združil s krono. Reparacij ne more dobiti, ker je dobil prečanske zemlje. S sosedi ima težave, ker skvarijo Hrvati in Slovenci. Notranje politične razmere se ne morejo urediti, ker nagajajo Hrvati in Slovenci itd. Poleg tega je Srb globoko užaljen vsled postopanja Hrvatov in Slovencev. Izjave raznih federalističnih politikov, pisanje njihovih časopisov itd. prodira v vedno širje kroge. Med srbskim ljudstvom se vedno bolj utrjuje mišljenje, da ga Hrvati in Slovenci sovražijo, ker žalujejo za Avstrijo. Ono ne more videti koristi od zedinjenja, ako tega drugi nečijo.

Kar se tiče Vojvodine in Makedonije, ne more seveda biti niti govora o kakšni avtonomiji. Ljudstvo je srbsko in hoče ostati pri Srbiji. Madžari in Bugariši so premagani in ne morejo imeti besede. Te dežele smatra Srb za sestavni del Srbije in o njih ne pusti niti da se govori. Isto velja za Bosno. Skoraj polovica prebivalstva je srbsko, ki je komaj čakalo, da se je osvobodilo in združilo s kraljevino. Noben Srb ne bo privolil, da bi se to ljudstvo zopet izročilo v sužnjost, ki bi bila v nekem oziru še hujša, kakor je bila prej pod Avstrijo, ker bi nad Srbi zopet zavladali Turki v zvezi s hrvaškimi frankovci.

Drugače je s Hrvati. Ako bi bilo mogoče potegniti mejo med Hrvati in Srbi, bi se dalo govoriti o ločitvi. Težava obstoji v tem, da take meje ni. Na Hrvaškem in v Slavoniji, kakor je bilo v avstrijski dobi, živi skoraj ena tretjina Srbov, ki nikakor nečijo biti pod Hrvati in noben Srb ne bo privolil, da ostanejo pod Hrvati. Čemu so se Srbi borili in zmagali. Srbom je bila že v začetku vojne garantirana od zaveznikov osvoboditev celega srbskega naroda in vseh srbskih zemelj. Ako se pa vsi kraji, kjer prebivajo Srbi v večjem številu, odtrgajo od Hrvaške, ostane Hrvaška zelo majhna in nesposobna za življenje. Srbi, ki bi prišli pod Hrvate, bi imeli brez dvoma mnogo slabši položaj, kakor so ga imeli poprej v avstrijski carevini.

Doslej ni še nikdo niti poizkušal odgovoriti na vprašanje, kako izvršiti razmejitev med Hrvati in Srbi. In vendar bi na to vprašanje morali najprej odgovoriti federalisti! Kako najti mejo, ki bi zadovoljila oba dela?

Ako bi Hrvatje dobili samostojnost, kakor jo želijo, v mejah one Hrvaške in Slavonije, kakor je bila pred vojno, bi taka država ne mogla eksistirati, ker bi imela skoraj tretjino Srbov. Vsi Srbi bi bili najgorčnejši treditisti in pri tem bi imeli pomoč od Srbov iz Srbije. Čehi imajo veliko težavo s svojimi Nemci, Hrvatje bi imeli še večjo s Srbi. — Če bi se pa Hrvatom dala avtonomija samo v onih mejah, kjer prebivajo čisti Hrvatje, bi taka država ne mogla obstojati.

Ker pa zadeva Slovence, je taka razmejitev lahko izvršljiva. Srbi pred vojno in med vojno niso resno računali, da dobe Slovenijo. Ujedinjenje vseh južnih Slovencev je bil maksimalni program, o katerem se ni moglo znati, v koliko se bo uresničil. Radi tega tudi niso v toliki meri zainteresirani na Sloveniji. Slovenija ima zanje predvsem strateški pomen, ker je kot zapah, ki zapira vhod v kraljevino na severozapadu. Drugače pa vlada med Srbi prepričanje, da je gospodarsko in politično Slovenija zanje samo v breme. Vsled tega bi bila mogoča sledeča rešitev:

Sloveniji se da ne avtonomijo, nego popolno samostojnost. Srbi bi pridržali nad Slovenijo samo nek vrste protektorat in dolžnost, da jo branijo pred zunanjimi sovražniki. Vojaščina bi bila torej samo srbska. Seveda bi tudi zunanje zastopstvo imeli Srbi in sploh vse posle s tujimi državami, kakor carinske, trgovinske, prometne in druge dogovo-

Rekonstrukcija vlade.

Kraljev ukaz o spopolnitvi vlade. — Prisega novih ministrov. — Pašić in Ninčić odpotovala na Bled.

Beograd, 2. avgusta. (B) Kraljev ukaz o rekonstrukciji vlade je došel z Bleda. Lista ministrov je sledeča: Za ministra pravde je imenovan dr. Ninko Perić, ki bo obenem vršil posle ministra socijalne politike, za ministra poljedelstva in vode Krsta Miletić, za ministra agrarne reforme Milan Simonović, za ministra trgovine in industrije dr. Kojić, za ministra ver dr. Janjić.

Beograd, 2. avgusta. (Z) Danes zjutraj je bila spopolnitev vlade izvršena. Ob 9. uri in pol je dospel kurir z Bleda. Prinesel je seboj ukaz, s katerim se postavljajo novi ministri na izpraznjena mesta v kabinetu g. Pašića. Ministri so bili točno ob 10. uri v ministrskem predsedstvu. Z ukazom je bila dovoljena ostavka ministra za pravde, g. dr. Laze Markovića, za ministre pa so bili imenovani g. Krsta Miletić za poljedelstvo in vode, dr. Ninko Perić za ministra pravde in za namestnika ministra za socijalno politiko, dr. Dragotin Kojić za ministra trgovine, Milan Simonović za ministra agrarne reforme in dr. Vojislav Janjić za ministra ver. Kraljev ukaz nosi datum 31. julija.

Beograd, 2. avgusta. (Z) Minister zunanjih zadev, g. dr. Ninčić, je danes dopoldne posetil g. Pašića in pri njem ostal v razgovoru nad eno uro. G. dr. Ninčić je g. Pašiću obširno poročal o poteku konference Male antante v Sinaji in se z njim sporazumel o poro-

čilu, ki ga bo g. dr. Ninčić dal plenumu ministrskega sveta.

Beograd, 2. avgusta. (B) Danes popoldne je bila seja ministrskega sveta pod predsedstvom ministrskega predsednika g. Pašića. Tej seji so prisostvovali tudi novo imenovani ministri, ki so najprej položili prisego v roke g. Pašića.

Na seji je g. dr. Ninčić obvestil članke vlade o zunanjih situaciji in o rezultatih konference v Sinaji. Za tem so bili izvršeni mali resortni posli. To je zadnja seja pod predsedstvom g. Pašića, ker odpotuje g. Pašić zvečer na Bled obenem z ministrom za zunanje posle dr. Ninčićem, kjer bo podal kralju poročilo o delu vlade in ga informiral o zunanji in notranji situaciji. Za časa odsotnosti ministrskega predsednika Pašića bo vršil posle predsednika vlade dr. Velizar Janković.

Beograd, 2. avgusta. (B) Ministrski predsednik g. Pašić odpotuje zvečer na Bled, kjer bo ostal, da referira kralju o politični situaciji. Nato bo g. Pašić odpotoval na krajši odmor v Marjanski Lazne. G. Pašić je v zdajšnjem trenutku spremenil svojo namero in gre, mesto na Francosko, na Čekoslovaško. Z g. Pašićem potuje na Bled obenem tudi g. dr. Ninčić, ki bo kralju poročal o situaciji na konferenci v Sinaji in o doseženih rezultatih, s katerimi je on zadovoljen.

Beograd, 2. avgusta. (B) Novi ministri prevzamejo jutri svoje posle.

Važnost Male antante.

Beograd, 2. avgusta. (B) Iz Prage se doznava, da je češkoslovaški zunanji minister g. dr. Beneš danes izjavil novinarjem, da velevlasti čimdalje bolj umevajo ulogo Male antante. Vsled tega tudi njih simpatije napram Mali antanti rastejo. Dr. Beneš je rekel, da je Mala antanta element reda in garancija

za mir za vsako ceno. Pri vseh težavah, ki se sedaj pojavljajo v evropski politični situaciji, se pokazuje Mala antanta kot faktor konsolidacije. Sinajska konferenca je še bolj ojačila solidarnost Male antante in je tako doprinesla k varnosti v srednji Evropi.

Narodna skupščina.

Beograd, 2. avgusta. (Z) »Tribuna« poroča: Danes v skupščini ne dela niti eden odbor. Prvi bo začel z delom finančni odbor. Seja tega odbora je sklicana za 25. t. m. Začela se bo tudi skupščina oživljati. Finančni odbor bo proučeval in pretresal zakonski predlog o proračunu za leto 1923/24.

Beograd, 2. avgusta. (Z) Govorijo, da bo narodni skupščini predložen predlog, naj bi kmetje plačevali davek z boni, ki so jih dobili na račun vojne odškodnine.

KONFERENCA ZA UREDITEV POŠTNEGA PROMETA Z ROMUNJO.

Beograd, 2. avgusta. (Z) Te dni je bila v Temešvaru konferenca naših in romunskih delegatov, na kateri se je pretresalo vprašanje ureditve poštneega prometa med Romunijo in našo državo. Našo državo so zastopali g. Jovan Mikić in g. Rudolf Jal. Na konferenci so bili storjeni važni sklepi glede medsebojnega prometa.

REDUKCIJA URADNIŠTVA.

Beograd, 2. avgusta. (Z) Danes je bila v ministrstvu za poljedelstvo in vode seja načelnikov, na kateri se je sklepalo o redukciji uradnikov tega ministrstva.

ZBOROVANJE ŠKOFOV V ZAGREBU

Zagreb, 2. avgusta. (Z) Po evharističnem kongresu bo v Zagrebu veliko zborovanje katoliških škofov iz vse države, ki ga je sklical zagrebški višji nadškof.

re. Poleg tega bi obdržali Srbi one železnice, ki vežejo s tujino in one, ki so važne iz strateških ozirov.

Vse drugo bi delali Slovenci, kakor bi sami hoteli.

Zato bi morali Slovenci dajati Srbom določeno število vojakov in primerno letno kvoto. Slovenci bi morali tudi prevzeti del avstrijskih dolgov, kakor tudi del dolgov, katere so Srbi naredili za osvobodjenje. Srbiji bi pripadlo vse premoženje bivše Avstrije in njenih sestavnih delov, ki se nahaja v Sloveniji. To premoženje bi lahko Slovenci odkupili z neko pavšalno vsoto

Poročila o sinajski konferenci.

Beograd, 2. avgusta. (Z) Danes dopoldne je g. dr. Ninčić sprejel angleškega poslanika siru Albana Younga in francoskega poslanika g. Klementa Simona, ki sta prišla, da bi se informirala o poteku sinajske konference. Ostala sta pri g. dr. Ninčiću dalje časa v razgovoru. G. dr. Ninčić bi imel danes dopoldne sprejeti novinarje. Ker pa je bil preveč zaposlen, je ta sprejem odgodil in sicer najbrž do jutri.

Beograd, 2. avgusta. (B) »Novi List« prinaša iz Budimpešte: Finančni in pridobitni krogi so zelo zadovoljni z rezultati konference v Sinaji. Oni ponudirajo kot zadovoljiv pojav dejstvo, da je Mala antanta brez zahteve Madžarske sama vzela v pretres vprašanje madžarskega posojila. V teh krogih se smatra, da je neopravičena bojazen Male antante, da bo Madžarska uporabljala to posojilo za oboroževanje.

NOVE ŽELEZNIŠKE PROGE.

Beograd, 2. avgusta. (B) Ministrski svet je odobril ministrstvu za promet potrebne kredite za ureditev železniških cest in mostov v naši kraljevini. V ministrstvu za promet se dela na načrtu in proračunu za zgradbe nekoliko železniških prog, ki so zelo potrebne s politično-gospodarskega in strateškega vidika. Kakor hitro mogoče se bo pričelo delo za trasiranje jadranske proge. To delo se bo odstopilo nekemu inozemskemu konzorciju, da ga izvrši.

Tako bi bila izvršena popolna ločitev. Samo branili bi Srbi Slovence, vse drugo pa pustili.

Ta ideja približno v teh obrisih prodira v resnici vedno bolj med srbskim ljudstvom. Do uresničenja je seveda še daleč, toda nemogoče ni. Vsekakor je veliko bolj mogoče, kakor pa avtonomija.

Sedaj naj bi se pa kdo izmed Slovencev lotil vprašanja: kako bi Slovenija gospodarsko izzledala v tem slučaju?

Digama.

Reparacijski problem.

London, 2. avgusta. (Agence Havas.) V spodnji zbornici je zahteval voditelj delavske stranke Macdonald, da se objavijo spisi, ki se nanašajo na pogajanja z zavezniki. Ministrski predsednik Baldwin je odgovoril, da je to z ozirom na njih izdatno število nemogoče. Poleg tega pa manjka za to tudi privoljenja zaveznikov.

London, 2. avgusta. (K) Diplomatski poročevalec lista »Daily Chronicle« javlja, da je bila Francija naprošena, naj da svoje privoljenje, da se objavijo note, ki so bile dosedaj glede reparacijskega vprašanja medsebojno izmenjane.

London, 2. avgusta. (Agence Havas.) V spodnji zbornici se je izrekel prejšnji zakladni kancelar Horne proti takemu moratoriju za Nemčijo, ki bi predolgo trajal. Ako bi se Nemčija odtegovala svojim reparacijskim obveznostim, bi postal njen gospodarski položaj še bolj negotov, kakor je bil pred vojno.

London, 2. avgusta. Ministrski predsednik Baldwin je izjavil v spodnji zbornici, da vlada obžaluje, ker v odgovorih Francije in Belgije ne najde nikake podlage, da bi se mogla odposlati skupna nota zaveznikov na nemško noto in da odgovori ne nudijo izglede na skorajšnjo spremembo položaja v Poruhru ali na začetek razpravljanja o reparacijah. Kakoršen odgovor je Anglija z napetostjo pričakovala. Britanska vlada je zato sklenila objaviti listine, ki bodo pokazale njeno naziranje in njene aapore ter zaveznike pozvati, da pritrdijo njihovi not. Vlada upa, da bo objava tih listin svet prepričala o potrebi hitre in enotne akcije, ki bi obravnavala ta problem. Angleška vlada je v načrtu svojega odgovora na nemško noto izrazila namen, naj bi se vse storilo, kar bi sicer ne smelo biti storjeno, kar je nezdružljivo z versailloko pogodbo. Koristno pa bi bilo, če bi plačilno zmoglost Nemčije preizkusili nepristranski strokovnjaki, ki bi sodelovali z repa-

cijsko komisijo. Glede garancij, ki jih je ponudila Nemčija, opozarja načrt odgovora na to, da je vrednost takih garancij v veliki meri odvisna od činiteleja, ki jih nemški memorandum ni navedel, kakor n. pr. ustaljenje marke in uravnoteženje nemškega proračuna. Načrt svetuje nemški vladi, da naj, če želi, da se preiskava zopet obnovi, brez odloga prekliche ordonance in odloke, ki so organizirali in podpirali politiko pasivnega odpora in nedvomno obsodi nasilna in sabotažna dejanja. H koncu se izraža prepričanje, da bi taka akcija od nemške strani povzročila pri zasedberih državah, da bi na novo razmotrivala pogoje zasedbe in bi dovedla morebiti do normalnih razmer v Poruhru.

Pariz, 1. avgusta. Agence Havas poroča iz Londona: V izjavi, ki jo je podal lord Curzon v spodnji zbornici, je izjavil, da je položaj nesporno resen in spominjal na to, da se vlada ne prestopa trudi, da pride do rešitve vprašanja varnosti Francije. Toda v izrecni izjavi je francoska vlada prosila, da ne želi, da bi se to vprašanje sprožilo, ker ni v nobeni zvezi s sedanjim položajem. Minister je nadaljeval, da Francija v Poruhru ne bo dobila nobene reparacijske plačila. Izgledi na to, da bi se dobile reparacije, se čim dalje bolj manjšajo. Tako stanje se ne tiče samo Francije in Belgije, temveč tudi drugih narodov, ki imajo pravico do reparacij. Vprašanje zadeva vse zaveznike. Ono je evropsko, mednarodno vprašanje in ne more biti zavisno od dejanj dveh posameznih držav. Korist naše dežele, katere industrija trpi, nam nalaga dolžnost ne dopuščati, da bi Francija in Belgija izvajale politiko, ki jo želita. Mi vidimo, kako prehaja Nemčija v stanje, ki jemlje vsako upanje na gospodarsko vzpostavitev. Položaj v Poruhru vpliva pri nas tako, da začnemo vsa angleška industrija trpeti. Zato smatramo za svojo dolžnost, da v splošnem interesu interveniramo.

Zadnja inozemska poročila.

RAZSODBA V PROCESU »BANQUE INDUSTRIELLE DE CHINE«.

Pariz, 2. avgusta. (K) V procesu zaradi propada Banque industrielle de Chine je bila danes izrečena razsodba. Senator André Berthelot je bil obsojen na denarno kazen 3000 frankov, Bernotte na šest mesecev zapora brez odloga kazni in 3000 frankov denarne kazni. Trije obtoženci so bili oproščeni.

HARDINGOVA BOLEZEN.

S. Francisco, 2. avgusta. (Reuterjev urad.) Kakor je razvidno iz danes, popoldne izdanega bulletina o zdravstvenem stanju prezidenta Hardinga, je temperatura normalna.

NOVO POSOJILLO V NEMČIJI.

Berlin, 2. avgusta. (K) Državna vlada je sklenila, da izda stalen vrednostni papir v obliki posojila, ki se glasi na marke po sedanjem dolarskem kurzu in ki naj cirkulira v teku dvanajstih let. Za glavnico in obresti jamčijo celokupno nemško gospodarstvo, banke, trgovstvo, industrija, poljedelstvo in vsak človek, ki razpolaga s premoženjem zavezanim davku.

ZVIŠANJE DISKONTA V NEMČIJI.

Berlin, 2. avgusta. (K) Državna banka je zvišala menični diskont od 18 na 30 in lombardno obrestno mero od 19 na 31 odstotkov.

VREMENSKO POROČILO.

Dunaj, 2. avgusta. (Uradno.) Včerajšnje poslabšanje vremena v severnih alpskih deželah je trajalo le malo časa. Danes zjutraj je bilo nebo v Avstriji do južnega roba Alp jasno. Temperatura je znašala pod 25 stopinj. Nad Anglijo se je pojavil nov minimum. Napoved: Jasno, temperatura narasča, ni verjetno, da bi bilo vreme dalje časa trajalo.

TEŽAVE BALKANSKE BANKE.

Beograd, 2. avgusta. (Z) Včeraj popoldne so imeli upniki Balkanske banke sejo, na kateri pa ni bilo ničesar definitivnega sklenjenega. Del upnikov ni hotel pristati na poravnavo.

Današnje prireditve.

V Ljubljani:

Kino Matica: »Hisa pod snegom«.
Kino Ideal: »Samson in Dalila«.
Kino Tivoli: »Otroci teme«, I. del; Borba svetov.

„Testimonium paupertatis.“

Od časa do časa, ko zmanjka temu ali onemu poklicnemu piscu člankov gradiva, zalavolvi v tem ali onem dnevniku tirada o kupljenih in prodanih ljudih. Kakšni so nameni tistih, ki to pišejo, nočem preiskovati, pač pa se mi zdi, da se take trditve pojavljajo periodično, nekako tako, kakor v priloži hroščovo leto.

Kakor rečeno, nočem tu vohati za nameni, ki jih imajo pisci takih člankov, vendar pa moram ugotoviti, da članki sami nikomur ne morejo koristiti, ker lahko rade samo negativne sadove. Pogledati je samo treba, kaj vse lahko pri nas prinese tej ali oni osebi čast kupljenca oziroma prodanca!

Ta ali oni, ki javno dela s persom, je recimo povabljen, da bi temu in temu izročil kaj za ta in ta list. Recimo da je povabljeni kulturni delavec izven političnega okvirja, vabeči pa politiki, morda celo žurnalisti. Ako sedaj prvi ugodi drugemu, ne vidim jaz v tem dejstvu nikakega kupovanja in nikakega prodajanja, temveč nekaj čisto drugega. Po mojem mnenju je treba v takem pojavu videti samo veselo dejstvo: da namreč naši politiki in uredniki niso slepe figure dnevnih političnih strasti in spletkarij, temveč da so si kljub vsem neprilicam svojega poklica ohranili smisel za širši pogled po raznih panogah kulturnega dela in da znajo poleg vse politične brozge ceniti n. pr. znanost in umetnost, tista dva življenjska faktorja, ki dajeta utrjenemu človeku naših dni vsaj malce moči in živ-

ljenjskega poleta. Enako se mi zdi pri znanstveniku ali umetniku ali katerem koli nepolitičnem kulturnem delavcu dejstvo, da se je odzval vabilu tega ali onega političnega lista, samo razveseljiv in zadovoljiv pojav. Dotični namreč s tem dokumentira, da je njegovo delo res kulturno delo, ki ne temelji na mahdrevnih načelih te ali one dnevnopolitične stranke, temveč ima svoje globoke korenine in je namenjeno ne samo posameznim skupinam današnje družbe, temveč vsemu narodu in preko njega vsemu človeštvu.

Radi tega se mi zdi potrebno ugotoviti, da je kritik o kupljenosti in prodanosti v tem oziru samo »testimonium paupertatis« za tistega, ki kriči. Saj vendar ne bo noben pameten človek trdil, da so politični listi samo zato tu, da pišejo o »koristovcih, prevarantih, defetistih, izdajalcih, brezdomovcih, demagogih, in raznih drugih takih cvetkah naše žurnalistike in našega življenja. Nasprotno! Po mojih mislih je naravnost dolžnost dnevnikov, da privabijo po možnosti brez ozira na politično barvo v svoje predale tudi besede, ki ni pisana samo za malico in črno kavo, ampak, ki ostane še davno potem, ko o vsem onem, kar je bilo važno na dan izida dotičnega lista, ni več duha ne sluha.

Več bi bilo menda odveč. To, kar pa sem povedal, se mi je zdelo potrebno, dasi vem, da bo v našem močvirju moja beseda najbrže ostala ključ v pljučnem puščavi.

I. N. A.

Klerikalci ter slovenska in srbska kultura.

III.

Joj, joj, oprosti dragi čitatelj, da še do danes nisem ustregel tvoji radovednosti!

Tista beseda »kultura« in fraze, kakor »kulturni delavec, kulturni pojav, kulturna organizacija, kulturni narod itd.«, da to naj celo še tudi nekaj pomeni?

Nekaj, nekaj, pa še velik »nekaj«! Dolgo sem premišljeval, da bi našel vsaj en pomembnejši pojav pri Slovencih, ki bi ga mogel imenovati »kulturnega« in ki bi ga mogel tudi kot takega v vseh svojih točkah in konsekvencah stvarno zagovarjati — a ni se mi posrečilo.

In v primeru s Srbi?!

O nekem »kulturnem plusu«, ki ga morda imamo Slovenci pred Srbi, bi se končno še moglo diskutirati, namreč o tem, kar se tiče organizatorične strani družabnega življenja en gros — ampak, če bi se hoteli s tem bahati — in to delajo ravno klerikalci — bi se bahali s pavovim perjem, ker to imamo od Nemcev oziroma rajneke Avstrije. Kako se pa v tem oziru dela en detail — to že vem.

Kar imajo pa Srbi, to so si oni tekem svojega sto in stoletnega samostojnega zgodovinskega razvoja stvorili sami; in da imajo toliko in takšno, to zasluži, upoštevajoč neprestane boje s svojimi sovražnimi sosedi edino le naše priznanje. Konfesija n. pr. je pri njih zgolj sredstvo za vzdžavanje moralnosti med maso.

Poleg tega ima srbski narod, kar Slovenci — mutatis mutandis seveda — še desetletja ne bomo imeli, narodno-patriotično zavest, zavest pravice in dolžnosti do države, zavest družabnosti v zvezi z njihovo gostoljubnostjo, idejo »Velike Srbije«, stremiljenje, veljati nekaj v družbi kulturnih držav itd. To so ideje, ki so gotovo vsaj relativno, kulturne in ki se z edino slovensko skupno idejo »želodca, žepa in skrajnega egoizma«, tako v individualnem, kakor kolektivnem smislu besede, gotovo ne dajo primerjati. Da ni tam nikakih nekulturnih izrodov, tega seveda nihče ne trdi.

In fakat, da je rekel navaden srbski seljak, potem, ko je prišel vsled balkanske in svetovne vojne po skoro desetih letih na svojo s pomočjo Hrvatov in Slovencev opustošeno rodno grudo, kjer je našel svojo ženo, svoje lastne hčere tudi po jezika večjih slovenskih in hrvaških avstrijskanth fizično in moralno zapeljane in propadle, — da je torej ta navaden srbski seljak potem še rekel: Pa ipak hoću, da živim s njima kao brat — to je dokaz take veličine srčne kulture, ki je ni najti pri nobenem sodobnem narodu.

SS.

OSTAVKA PREDSTOJNIKA EVANGELJSKE CERKVE.

Beograd, 2. avgusta. (B) Adam Vereš, predstojnik evangeljske cerkve, kateremu je poverjena naloga, da izvede organizacijo evangeljske cerkve v naši kraljevini, je podal ostavko na svoj položaj. Govori se, da je g. Vereš zato podal ostavko, ker ni uspel s poverjeno mislijo, pri čemer so mu zlasti delali ovire Nemci evangeljske veroizpovedi v Sloveniji.

Belgijski odgovor.

Bruselski korespondent »Tempa« je dal svojemu listu celo vrsto zanimivih podatkov o vsebini belgijskega odgovora ter o političnih dogodkih zadnjih dni. V predzadnji ministrijski seji je bil belgijski odgovor na angleške note že izdelan in nikdo ni mislil, da bo ministrijski svet na tem še kaj spremenil. Ali v zadnji seji je bil projektu dodan daljši suplement, ki daje splošen pregled o reparacijski politiki Belgije. V informiranih krogih so mnenja, da je angleški poslanik v Bruslju, Graham, sporočil belgijski vladi, da v Londonu ne bodo hoteli pritiskati na Berlin v svrhu ukinitja pasivnega odpora, ako ne bi obstojalo upanje, da se zavezniki v reparacijskem vprašanju zedinijo. Belgijski zunanji minister Jaspas je za trenotek pomislil, ali ne bi bilo dobro odpotovati takoj v London v svrhu razgovora s lordom Curzonom, Ministrijski predsednik Theunis je pa bil mnenja, da bi se moralo to potovanje izvršiti po sporazumu s Parizom. To mnenje je ministrijski svet akceptiral že v soboto. Obenem je ministrijski svet sklenil ugoditi angleški prošnji ter izdelati v odgovoru glavno osnovo belgijske reparacijske politike. Med Brusliem in Parizom vlada danes glede ruhrske zasedbe popolna harmonija razborov. V omenjenem dodatku so vsebovane sledeče ideje: Nemške finance je treba takoj obnoviti, vprašanje medzavezniških vojnih dolgov naj bi se rešilo obenem s reparacijskim problemom, zavezniške vlade naj bi formulirale izjavo o svojih minimalnih zahtevah napram Nemčiji, za porušene pokrajine naj bi se ugotovila prioriteta, procentni stavek, določen na konferenci v Spa, bi se imel revidirati v korist onih dežel, ki so v vojni trpele največ škode. Vprašanje varnosti Francije in Belgije naj bi se rešilo potom mednarodne garancijske pogodbe.

Laški nacionalizem.

Milanska občinska gosposka je sklenila obdačiti vse trgovce in lastnike, ki imajo napise v tujih jezikih. Zaradi napovedi se morajo 6. avgusta zgledati v uradu, kjer se bo odmerila luksuzna taksa. Seveda bo dotlej izginil prenekateri tujejezični izvesek. A kako naj se nadomestijo v laščini številni bari in hoteli? Že od pamtveka se po velikem italijanskem škornu bleste naziv Grand Hôtel, Palace Hôtel, Majestic. Ako jih nadomestijo s pristnim laškim »albergo« (ki pa je, mimogrede povedano, iz germanske Herberge), bo značka prešibka za sijajne zgradbe. Bodo pač dragi gostje mora draže živeti zaradi neobdjetreba *tassa di lusso*. Vozači (šoferji) si bodo belili glavo, kako bi našli namestilo za »garage«; laže bo za brivce, ki se danes zvejo *coiffeurs* in ki se bodo v kratkem prelevili v *parruchiers*. Vendar s čim naj se zamenjajo razni *tea-rooms*? Kakor kaže gorenji primer »albergo«, se utegne Milančanom kedaj primeriti to, kar se je med vojno Nemcem večkrat. Tako je graška goreča Švabica dala preplekati svojo *Delikatessenhandlung* in naslikati v oglati gotici (ki je francoskega izvora) *Feinkosthandlung*, pri čemer se pa ni zavedala, da je privednik »fein« iz starofrancoskega »fine«. Radoveden sem, kako bi moral slednjič tevtonski purist govoriti, če bi hotel izdreti ves tvoj plevel. Zakaj nemščina ima nad 70.000 izposojenk poleg 15 do 20 tisoč pristnih domačih besed. (Dr. Kleinpaul, das Fremdwort im Deutschen, Göschen.)

Iz prosvetnega življenja.

Ljubljanska operna sezona 1922/23. Iz krogov gledališke publike smo prejeli naslednji dopis, ki ga priobčujemo: V zadnjem članku »Jutranjih Novosti« o pretekli operni sezoni, v katerem se po vsej pravici zelo pohvalno omenja tudi sedanja gledališka uprava, stojim v zvezi s to pohvalo stavek: »V enem letu čudežev delati sicer ni mogoče...« V vprašanje, jeli mogoče v enem letu izvršiti čudež ali ne, se ne mislimo spuščati, njegovo rešitev prepuščamo poklicanim veščakom. Za naš slučaj pa približno, da čudežev delati sploh ni bilo treba, kajti sedanja gledališka uprava je ob nastopu svojega službovanja našla temelje naše gledališke umetnosti v že dosti trdnem stanju, tako da ji ni bilo težko na njih zgraditi lanske sezone. Paradoksa trditev, da v enem letu ni mogoče izvršiti čudeža, pa ima drugo plat, ki je odvrtna, ker je v protislovju z resnico in pravico. Vzbujači skuša namreč pojmovanje, da je sedanja uprava pred letom dni našla na mestu, kjer je sedaj slovenska gledališka umetnost, prazen nič in da je v par mesecih iz njega ustvarila to, kar je. Temu nasproti treba ugotoviti, da praznega »nič« ni bilo, ampak da so se na njegovem mestu šopirila imena kakor »Bo. ris Godunov«, »Lutza«, »Carmen«, »Faust«, »Lakmé«, »Vesele žene windsorske« itd. itd. Tudi izborni orkester, brneč zbor in »razkošne balet« je bil na mestu tega »nič«, kaj čudež torej, če so bivšemu upravniku očitali »velikašarske ambicije« in »velikomestno potratnost«. Baje je celo sedanjega najboljšega pevca naše opere, gospoda Betteta, angažirala bivša uprava. Kdo se na dalje ne spominja razkošnega gostovanja ruskih hudožestvenikov v naši dramli, ki je odsluh dob krenila na nova pota ter si priborila svojo stalno in zvesto publiko, katero prej ni imela. Lahko je pisati o čudežih, o svedrobnosti, lahko je grajati in hvaliti, težko pa je biti resničen, pravičen in — evropski.

Rudarji v stavki.

Krajevna organizacija NRS v Trbovljah je sklicala v sredo 1. avgusta diskusijo z dnevnim redom: Stališče rudarjev radikalov v delavskem boju. Na to diskusijo je povabila kot referenta glavnega tajnika NRS g. Emila Štefanoviča, ki ga je bil odsoten zaradi shodov na Dolenjskem. Zato je glavno tajništvo takoj stopilo z njim v telefonsko zvezo in je dobilo odgovor, da je g. Štefanovič ne glede na to, da ima napovedane sestanke, pripravljen iti v Trbovlje, vendar pa samo pod pogojem, da ga pozove celokupno rudarsko delavstvo, to pa zaradi tega, da ne bi imel nikdo prilike trditi, da je to strankarska stvar radikalov. Stavka mora namreč biti popolnoma gospodarskega značaja in jo morajo podpirati vse stranke brez izjeme. Z ozirom na to, je šel na diskusijo kot delegat glavnega tajništva g. Podbevšek, da razjasni stališče radikalne stranke.

Diskusija, katero je otvoril tajnik krajevne organizacije NRS g. Suntujs, se je vršila v dvorani gospe Fortejve. Navzočih je bilo okoli 500 delavcev, med katerimi se je videlo precej žen z otroci. Tajnik Suntujs je v svojem govoru očrtal mezdno gibanje trboveljskih rudarjev, podčrtaval je na več mestih dejstvo, da se je NRS takoj od začetka toplo zavzemala za rudarje, da sta njena delegata g. Koren in Bogve, dosegla, da je ministrstvo v Beogradu takoj odpisalo dva inšpektorja, ki prisostvujejo razgovorom, nakar je podal besedo tajniku g. Podbevšku.

Podbevšek je v svojem daljšem govoru izjavil sledeče: Dragi rudarji! Na eni strani je delavski odbor, v sredi pa je vlada. Vi vsi veste, da se Trboveljska družba ne bo hotela ukloniti, pravkar lepilo letake, ki pozivajo celokupno delavstvo na delo, sicer bo vsakdo brez priznanja odpuščen, da pa se Vi, ki delujete, kar je tudi pravilno, enotno, tudi ne boste hoteli ukloniti. Vlada sicer intervenira, vendar ni odločitev na njeni strani. Prihajamo mi radikalni, da vas vprašamo: Hočete li našo pomoč? Če jo hočete in jaz mislim, da je slednjič za vas čisto vseeno, kdo je tisti, ki vam hoče pomagati, glavno je, da vam pomaga, potem bomo storili vse potrebno, da se bo stavka čimprej končala in da boste vi prišli do svojih upravičenih zahtev. Debat o upravičenosti vaših zahtev namreč, po mojem mnenju vsaj, sploh ni dopustna. Dejstvo je, da je znašel dobiček Trboveljske družbe v preteklem letu nič več in nič manj kakor 226 milijonov dinarjev, medtem ko znašajo sedanje vaše zahteve samo okrog 50 milijonov Din. Če tedaj vi, po vsem tem, kar sem vam govoril, sprejmete našo pomoč, je dobro, če pa je ne sprejmete, je tudi dobro, kajti podčrtati moram, da ne zasledujemo s tem prav nobenih osebnih ozir. strankarskih koristi.

Kot prvi govornik se je nato oglašil g. Salomon od »Zveze rudarskih delavcev«, ki je protestiral proti temu, da bi delavstvo mandat radikalni stranki, ki naj bi se potegnila za stavkojoče. Rekel je, da so tu strokovne organizacije, da bodo že te vse dosegle. Spravil se je na kuluk, slednjič pa tudi na teror, ki ga po njegovem mnenju izvajajo radikalni. Končno je še dejal, zakaj se vendar še sedaj ne pobirga NRS za stavkojoče, ko ima vendar dovolj moči, čemu sploh išče poverila pri delavstvu.

G. Podbevšek je nato izjavil, da nima NRS ničesar proti strokovnim organizacijam, da je naravnost proti temu, da bi se strokovne organizacije cepile, čeprav ima v svojih vrstah dovoljno število rudarjev, če bi že imela namen ustanoviti strokovno organizacijo. Je čisto prav, da je delavstvo enotno. Vendar pa ne more noben pameten človek ničesar imeti proti temu, če pride v delavski odbor naš človek, ki bi s svojim vplivom pripomogel k čimprejšnjemu uspehu. Tu so vendar še drugi, ki bi kontrolirali njegovo delo, torej ne more o kakih političnih mahinacijah biti niti govora. Ker je g. predgovornik začel vprašanje, zakaj se NRS še sedaj ni zavzela za delavstvo, Vas opozarjam na izvajanja g. Suntujsa, obenem pa približem dejstvo, da se NRS sploh ne sme preje vmešavati v mezdno gibanje, dokler ne bo od vas na pomoč poklicana. Povdarjam, da od celokupnega delavstva, kajti v drugačnem slučaju bi opravičeno delale ostale politične stranke proti in bi stremile, da bi stavka skrahirala, obenem pa odgovornost na nas metale. Kar se pa kuluka tiče, pa menim, da se ne plača spuščati na politično polje, čeprav bi bil izid časten za nas. Kuluk je moral priti, ker so se stranke toliko časa teple med seboj, da je šlo ogromno narodno premoženje v nič. Povdarjam še, da NRS ni še nikdar vodila politike terorja, temveč vedno politiko sporazuma, ki se vleče kakor rdeča nit skozi njeno zgodovino. Tako n. pr. ni ustvarila zloglasnega zakona o zaščiti države NRS, temveč demokratska stranka s Pribičevićem na čelu!

Govoril so nato še gg. Weinberger, steklar iz Zagorja, ki je pozival delavstvo, naj vztraja do zadnjega, čeprav pogine (klic): »To lahko ti govoriš, ki si steklar in hodiš na šilt, Plevnik, Ulan, Kolijšek, Godec in Pristav. Na vsa njihova izvajanja je odgovarjal tajnik Podbevšek. Ko so končno uvideli ekstremisti iz Zagorja, da so njihovi argumenti ničeviti, so potegnili piščalke in pričeli žvižgati. Ker je množica protestirala, so pričeli peti zaporedoma internacionalo. Shod je bil zaključen, potem ko so bili navzoči pozvani, naj premišljujejo o tem, kar se jim je povedalo. Srca je trgalo, ko se je oglasila k besedi neka rudarska žena in s solzami v očeh prosila, naj sprejmejo ponujano pomoč, kajti žene in otroci največ trpijo in jim ni vseeno, kdaj da se bo stavka končala.

Mi radikalni smo do danes storili vse, kar je bilo v naši moči, mi smo stavili strankino časopisje v službo borečega se delavstva, mi smo intervenirali v Beogradu po gg. Korenu in Bogveju, da so prišli poslanci vlade, mi smo pozvali, ker so ostala pogajanja na mrtvi točki in sta oba inšpektorja že odpotovala v Beograd, da samega ministra za rudo in šume, da sam na lico mesta prouči zadevo, mi smo sprečili vsako zapiranje in nasilje. Ali borbe ne vodimo mi, in je tudi ne smemo voditi, ker nismo poverila od strani rudarjev, in radi tega odklanjamo tudi vso odgovornost, če bi se dogodila nesreča. Odgovornost bodo nosili predstavniki rudarjev in organizacij, ker njihova dolžnost je bila, stvar temeljito, točno proučiti, predno so se odločili na ta korak. Naše delavstvo pa pozivamo, da vztraja solidarno s svojimi brati sotrpilni!

Organizacija NRS.

I. občni zbor NRS v Novem mestu.

se je vršil 28. julija t. l. ob 20. uri v Narodnem domu. Udeležba je bila skoraj polnoštevna, okoli 60 članov od ca. 80 organiziranih. Občni zbor sta posetila g. minister n. r. dr. N. Župančič in glavni tajnik g. E. Štefanovič. Zborovanje je otvoril g. dr. V. Gregorič, nakar je podal besedo g. tajnika F. Meršola, ki je v kratkih besedah poročal o delovanju pripravljalnega odbora. Končal je z ugotovitvijo, da je danes temelj NRS v Novem mestu takoli soliden, da se lahko postavi nanj zgradba rednega odbora.

Nato je g. E. Štefanovič v daljšem govoru razpravljal o razvoju stranke v Sloveniji. Obširno je razpravljal o vseh vprašanih, ki interesirajo danes vsakega strankinega delavca, o Orjuni in nastopih v Mariboru, Ptuj, o paktu z Nemci in o razmerju do ostalih strank v državi. Nato je podal glede razvoja NRS v Sloveniji razveseljive podatke: Stranka ima 115 zaupništev oziroma krajevnih organizacij v 202 občinah Slovenije s članstvom, ki izkazuje štirikratno število, doseženega pri zadnjih volitvah. Na Gorenjskem je stranka začela prodirati že v široke kmetijske mase, kar je gotovo najrazveseljeviši dokaz o sili idej NRS.

Ta izvajanja so povzročila silno navdušenje pri vseh navzočih. Po govoru glavnega tajnika za Slovenijo se je preslo k volitvam.

Na mesto predsednika priprav. odbora je prevzel začasno predsedstvo član priprav. odbora g. Vlado Vojska. Enoglasno je bil nato izvoljen za predsednika krajevnega organizacije Novomesto in okolica g. dr. Viktor Gregorič, okr. zdravnik — tu, ki je povzel besedo, da se zahvali za čast, izkazano mu z izvolitvijo. V govoru, polnem patriotičnega navdušenja, je dal izraziti svoji neomajni veri, da bo NRS ravno tako, kot je prepeljala naš — tedaj nesrečni bratski narod Srbov preko strašnih albanskih gora nazaj v osvobodeno Srbijo in veliko Jugoslavijo tudi našo, nam drago kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev prepeljala srečno iz sedanjih razmer v srečnejšo bodočnost. Pozival je v ognjevitih besedah, ki so napolnile navdušenja ves zbor, k zbiževanju z našimi brati. Končal je svoj govor z apalom: Združujmo se in utrajmo pot naši stranki med mase, katere naj prešine ljubezen do naše države in Narodne radikalne stranke.

Nato so se nadaljevale volitve že pod predsedstvom novoizvoljenega predsednika in izvoljeni so bili z veliko večino vseh navzočih članov: za podpredsednika kraj. org. g. Anton Lampe, mehanik in ključavničarski mojster, za tajnika g. Srečko Borštnik, učitelj, za blagajnika g. Vlado Vojska, poštni uradnik, za člane ožjega odbora gg. Miha Podbevšek, čevljiarski mojster in Peter Poljanšek, nadpaznik fin. kontr. v p., za člane širšega odbora vsi navedeni in gg. Kastelic Stane, trgovec, Marko Ulag, pregl. fin. kontr. v p., Ferdo Meršol, fin. konc. prakt., Ivan Pavlin, jetniški paznik, Lojke Viktor, prog. nadz., Avsec Franjo, mestni tajnik in Anton Deržaj, železničar.

Glavni tajnik NRS za Slovenijo g. Štefanovič je nato obravnaval vprašanje glede srezke konference, ki se ima sestati v nedeljo 5. avgusta ob pol 11. uri dopoldne, da izvede volitve v srezki odbor. Vabila predsednikov in podpredsednikov krajevnih organizacij sreza Novomesto bo izvršilo gl. tajništvo.

Pri slučajnostih je povzel besedo g. minister n. r. dr. Niko Župančič. Cestital je najprej krajevni organizaciji, da ima tako vrliga predsednika in osebi g. dr. Viktor Gregoriča. Nato je v lepe govoru utrijel navzoče v veri do NRS. Njegov govor je celokupen zbor sprejel z velikanskim navdušenjem, ki mu je dal izraza v dolgotrajnem ploskanju. — Za njim je povzel besedo g. predsednik kraj. org. g. dr. Viktor Gregorič, ki je pozval navzoče, da sklenejo poslati poročilo našemu svola semu prenierju g. Nikoli Pašiču. Med vzklikanjem g. Pašiču je bil ta predlog sprejet od vseh navzočih, nakar je predsednik dr. V. Gregorič izrekel zahvalo za njih udeležbo in razpustil zbor.

— Trbovlje. Občni zbor krajevnega organizacije NRS v Trbovljah je po sporočilu krajevnega org. preložen na četrtek 9. avgusta ob 6. zvečer z istim dnevnim redom, kakor je bil objavljen. — Občni zbori v Metliki, Črnomlju in sestanki z delegati iz Vinic, Straže, Metlike, Dobličice, Tribuče, Semiča so se vršili 29., 30., 31. p. m. in 1. t. m., na katerih je poročal deloma g. min. Župančič in glavni tajnik Emil Štefanovič o taktiki in organizaciji stranke. Najboljše poročilo prinesemo prihodnjič, kakor tudi imena novoizvoljenih strankinih funkcionarjev.

Dnevne novosti.

MEŠČANSTVU LJUBLJANSKEMU!

Te dni se vrši v našem mestu troje za slovensko in jugoslovensko prosveto in socialni razvoj važnih prireditiv. Udrženje jugoslovenskega učitelstva in udruženje jugoslovenskih novinarjev imata svoja kongresa, a Slovensko zidarsko in tesarsko društvo proslavi svojo 25. letnico. Iz vseh pokrajin Jugoslavije prispijo pri tej priliki odlični zastopniki jugoslovenskega novinarstva in učitelstva v Ljubljano.

Uljudno vabim ljubljansko meščanstvo, da priredi velesopotovanim, za jugoslovenski kulturni napredek in jugoslovensko narodno zavest zaslužnim zborovalcem prisrčen pozdrav.

Na mestnih poslopih dam razobesiti državne in slovenske trobojnice ter vabim ljubljanske meščane, da blagovolijo storiti isto.

Dr. Ljudevit Perić, župan.

IV. Umetnostna razstava »Kluba Mladih« v Akademskem domu, Miklošičeva cesta št. 5., ostane odprta še za časa Učiteljskega in novinarskega kongresa t. j. do 8. avgusta. Vstopnina je med tem časom za delavce in uradnike proti izkaznici polovična.

Minister za šume in rude v Sloveniji. Beograjski listi poročajo, da obišče minister za šume in rude g. dr. Sršić Slovenijo in se bo osebno informiral o stanju sedanje rudarske stavke. G. minister bo obiskal tudi ostala rudarska in lesna središča naše države.

Novi kraljevi dvorci v Bosni. Sarajevska »Večerna Pošta« poroča, da bo hotel »Hercegovina« na Ilidži, kjer se je mučil Nj. Vel. kralj še kot regent koncem te sezone pretvorjen v kraljev dvorec in da bo vnaprej stalno služil v to svrhu. Razen tega nameravajo urediti še neki lovski dvorec, kjer se bo kralj mučil za časa lovske sezone.

Iz državne službe. Z odlokom prosvetnega ministrstva so bili imenovani na stalna službena mesta Adolf Robida in Josip Bačić za prof. drž. meškega učiteljskega v Ljubljani; Adela Zajc za prof. drž. učiteljskega v Ljubljani; Anton Kovačič za glavnega učitelja na državnem meškem učiteljsku v Mariboru, Karl Pribil in Josip Filistrave za glavna učitelja in Ivan Šprahman za prof. petja in glasbe na drž. ženskem učiteljsku v Mariboru. — Za definitivnega rudarskega rač. revidenta v IX. čin. razr. je bil imenovan Aleksander Stefanović pri upravi državnega premogovnika v Velenju.

Bolezni profesorja Jagića. Poročila »Dunaja« pravijo, da je tam tekoč obolnel naš slavn učitelj slavist, prof. Vatroslav Jagić.

Prvi ženski odvetniški koncilijent v Zagrebu. To dni je bila na zagrebški univerzi promovirana za doktorja prava Mara Ilić, koncilijentinja pri dr. Horvatiću v Zagrebu. Doktorica bo prvi ženski odvetnik na Hrvatskem.

Opozoritev izselencem. Ministrstvo za socialno politiko obvešča vse izselence, naj se nikar ne dajo varati od poedinih spekulativov v Beogradu in drugih krajih, ki jim obljubljajo, da jim bodo izposlovali vizum za potne liste. Ministrstvo za socialno politiko jih obvešča, da bodo informirani od strani velikih županov glede števil in dovoljenja za izselitev v prekomorske kraje. Proti spekulantom s potnimi listi pa bo ministrstvo najstrožje postopalo.

Cebelarski kongres v Sarajevu. Dne 11. in 12. avgusta se bo vršil v Sarajevu cebelarski kongres. Prva dva dneva bodo imeli strokovnjaki nekaj predavanj o čebelarstvu in postopanju z medom.

Pregled živinorejskih in gospodarskih zadrug. Poljedelski minister je odredil svojega strokovnega referenta, da prepotuje Slovenijo, Hrvatsko in Slavonijo radi pregleda živinorejskih in mlečarskih zadrug. Referent bo po svojem potovanju poročal ministrstvu.

Triletna naselbena Nemcev v Vojvodini. V dnevi od 24.—27. avgusta se bo vršila v Beli Cerkvji spominška proslava naselbive v Vojvodini. Proslavo priredi nemški kulturni savez.

Otroška razstava v Novem Sadu. Zdravstveni odsek v Novem Sadu priredi v kratkem razstavo otrok v starosti 10 mesecev do 2 let. Svrha razstave je propagandna za vzgojo dojenčkov in otrok.

Brezplačno zdravilišče za deco v Primorju. Med Crkvenico in Selcem se nahaja trondastropna vila »Dražica«, ki jo je kupila gospa Mabel Slavka Grujić in v njej uredila »Ameriški dom za vojne sirote«. V vili bo lahko nastanjeni 40 do 50 otrok iz siromašnih slojev, ki nimajo denarnih sredstev, da bi se zdravili v morskih kopališčih. Otroci se bodo menjavali vsak mesec. Ker je podnebje precej milo, bo možno sprejemati otroke do meseca novembra. Za dom se bodo zavzela tudi razna druga ženska društva.

Črnogorska rivijera. Nekaj beograjskih zdravnikov in oseb iz premožnih krogov se je zavezalo za ureditev nekaterih kopališč ob črnogorski obali. Predvsem bodo skusili urediti in dvigniti Ulcinj, ki je znano mesto že iz grške in rimske dobe. Ulcinj s svojo krasno okolico spada med najlepša mesta na našem Jadranu. Njegova vinorodna okolica je že v davnih časih privlačila vplivna na svoje obiskovalce. Tam so se mudili najuglednejši člani Nemanjičeve dinastije. Inozemska društva so se že pred vojno zavzemala, da bi tam zgradila kopališča in restavracije, kakor tudi igralnice. Vendar pa jim to ni bilo dovoljeno. Sedanja akcija pa je resna in kapital, ki je zaenkrat predviden v znesku 5 milijonov dinarjev je že večidel podpiran.

Prosvetni dan v Miloševcu. Prebivalci miloševske občine so zgradili v spomin na svoje v svetovni in balkanski vojni padle junake Narodni dom, ki bo osredotočil vse prosvetno delo tega kraja. Dom, ki stane okoli 400.000 Din, bo tak dozdian in bo svačeno otvorjen dne 12. t. m. Za zgradbo je darovala občina 150.000 Din, ostalo vsoto pa je krilo prebivalstvo s prostovoljnimi prispevki. Pokroviteljstvo nad to akcijo je prevzel Nj. Vel. kralj.

Evangelij za slepce. Kot najnovejša izdaja obstoječe brezplačne knjižnice za slepce, ki jo urejuje in izdaja upravnik doma slepih v Zemunu Veliko Ramdanović, je izšel evangelij sv. Matevža.

Delavska brezposelnost. V zadnjem času se vedno bolj obseja brezposelnost v nekaterih panogah. Najbolj se brezposelnost opaža v grafični industriji in pri mlajšim trgovskim osebju.

Francozi za beograjske zdravnike. Beograjski listi poročajo, da je poklonila francoska vlada potom svojega poslanika na našem dvoru novostanovljenemu udruženju sekundarnih zdravnikov bogato knjižnico obsegajočo 400 znanstvenih del. Dela so večinoma nastala v povojni dobi in so jih izdali najboljši francoski medicinski strokovnjaki.

Golenci poljedelskih šol. Poljedelsko ministrstvo je sklenilo izbrati golence za poljedelske šole iz cele kraljevine. Vsa natančnejša pojasnila lahko dobijo zainteresirani pri upraviteljih poljedelskih šol.

Zirovalkov zbor v St. Vidu nad Ljubljano. Priredi svojemu ustanovitelj g. Janko Zirovniku o priliki praznovanja petdesetletnice kulturnega delovanja in odlikovanja z redom sv. Save spominski dan, na katerem mu pokloni diplomu, delo našega narodnega umetnika Gasparija. Vso zavedno javnost, osobito pevsko in druga prosvetna društva najlepše vabimo na ta praznik; želimo pa zlasti, da stanovski tovariši počaste slavnost.

Podaljšanje železniških ugodnosti za kongres UJU. Ministrstvo saobračaja je podaljšalo ugodnost polovične vožnje do 12. avgusta, obratno ravnanje južne železnice pa do 15. avgusta, tako da je gostom omogočeno temdaj muditi se v Sloveniji.

Volitve novega vodstva in uprave UJU. Na letošnje III. državno skupščino UJU pade tudi volitev novega Glavnega Odbora, ki se vrši vsaka tri leta. Tako bo Ljubljana deležna tudi v tem oziru svoje posebne pozornosti in bo udeležba na kongresu zaradi volitev polnoštevilna.

P. n. ljubljanske gostilničarje opetovano naprošamo, da pripravijo o priliki učiteljskega kongresa dne 5., 6. in 7. avgusta nekoliko več jedil tako, da se jim ne bo treba bati kake škode. Predvsem bodo prišle v počest gostilne v sredini mesta in pa v St. Peterkem ter severozapadnem delu mesta, ker se nahajajo v teh okrajih večja skupna prenočišča. Ta so: v II. državni gimnaziji, v Marijanišču, v gluhoemnici, v vojaški bolnici, na meškem in ženskem učiteljsku, v akademskem domu (kolodvorska ulica), v artiljerijski vojašnici, v prostorih »Ferijalnega Saveza« in v Mladiki. Gostilne, ki pridejo v poštev v označenih prenočiščih so razvidne na tablicah, ki vise v vsakem posameznem lokalu. V prvi vrsti se je ozirati na gostilničarje, s katerimi smo bili v informativnem pogovoru. Ker pa posesti našo belo Ljubljano do 4000 gostov, je pričakovati, da bodo imeli tudi ostali gostilničarji dovolj posla. Obenem sporočamo, da smo vse one gostilne, ki so nam podale približne cene kosila, natisnili z natančnim naslovom v posebni kongresni brošuri, ki izide ob priliki kongresa in ki jo bodo vsaki udeleženci kongresa. Pričakujemo, da bodo p. n. gostilničarji storili po možnosti vse, da zadovolje naše brate — tovariši, ki poneko se znani renomé naših gostilničarjev tudi proti jugu naše domovine. Podrobne informacije daje prehranjevalni odsek, sedaj v Učiteljski tiskarni.

Državna borza dela. Pri vseh »Državnih Borzah dela« v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 22. do 28. julija 1923 dela 270 moških in 98 ženskih delovnih moči. Posredovanj se je izvršilo 363. — Promet od 1. januarja do 28. julija 1923 izkazuje 30.739 strank in sicer 14.076 delodajalcev in 16.663 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 9247. — Dela iščejo: železnicarji, kovači, stavbni in strojni ključavničarji, mizarji, elektromonterji, krojači, šivilje, čevljarji, pekli, mlinarji, mesarji, sedlarji, natarjali, nakarice, tesarji, valenci, vajenke itd. — V delo se sprejemajo: pečarji, kleparji, ključavničarji, kovači, mizarji, zidarji, slikarji, plekarji, platirji, kleparji, vzgojitelji, služkinje, vajenci itd.

Zanimivo arheološko odkritje na Visokem v Bosni. Pri kopanju temeljev za trgovske lokale neke trdnje, so našli delavci na loncu, ki je bil napolnjen z raznovrstnim srebrnim denarjem. Denar je precej obrabljen in se ne more natančno ugotoviti, dati je turški ali dubrovniški, vendar pa je gotovo, da je zelo starega izvora. Ta najdba prča, da ni bilo Visoko za časa bosanskih banov in kraljev samo njihova prestolnica, nego tudi važno trgovsko središče, kar je popolnoma umevno, ako pomislimo, da leži ob izlizu Fojnice in Bosne. Od tu je zalagalo s trgovskimi predmeti celo srednjo Bosno. Na ta način so naši muzeji zopet za nekaj bogatejši.

Požar letine na Banovcih. Pred nekaj dnevi se je pri mlazuju v Banovcih vnela slama, nakar je izbruhnil velikanski požar, ki je v kratkem času uničil žetev skoraj cele vasi. Edino kar so rešili je bila mlatinica.

Konzum alkoholnih pijač v Splitu. Tekom minulega leta je bilo uvoženega v Split 19.301 hl vina. Ako temu dodamo še domači proizvod ter vino, ki je bilo v manjših količinah uvoženo za domačo potrebo, so v Splitu tekom zadnjega leta izpili okoli 25.000 hl vina. Likerjev je bilo uvoženih 11 tisoč 750 l, desertnega vina 1024 l. Državna trošarina brez občinske je znašala nekaj nad pol milijona dinarjev.

Cena prvega grozdja v Šibeniku. Kakor pri nas, se nahaja tudi na šibeniškem trgu že nekaj dni grozdje, ki je letos zelo dobro. Cena grozdja se giblje med 8 in 12 Din.

Tujski promet v Splitu. Po narodnostih je obiskalo Split v prvem polletju letošnjega leta 771 Čehov, 110 Nemcev, 240 Avstrijcev, 17 Madžarov, 71 Rusov, 3 Bolgarji, 3 Albanci, 550 Italijanov, 30 Francozov, 25 Angležev, 20 podanikov Zedinjenih držav, 1 Holanec, 3 Belgijci, 1 Turci, 7 Norvežanov, 21 Poljakov, 3 Švicarji, 1 Španec.

Razpis služb. Pri zdravstvenem odseku za Slovenijo v Ljubljani je popolniti mesto upravnega asistenta, odnosno praktika. Pravilno opremljene prošnje naj se vpošljejo do 15. t. m. na zdravstveni odsek za Slovenijo v Ljubljani.

Prisotnost duha železniškega uradnika. V Kapeli Batrini je hotel neki potnik skočiti v vlak, ko je ta že odhajal. Po nesreči se mu je spodrsnil in je padel pod vlak. Postajenačelnik Zagar je takoj skočil k njemu in ga za noge izvelkel izpod premlakajočega se vlaka. Potnik je zadobil le lažje poškodbe.

Napad na zentskega župana. Listi poročajo, da je neznan zlikovec napadel zentskega župana in ga s sekuro težko ranil.

Orkan v Hercegovini. Pred nekaj dnevi je besnel nad Mostarjem in okolico silen orkan, ki je napravil ogromno škodo. Toča je uničila vsu žetev. Najbolj so trpeli kralj Belopolje, Potoci in Crne Lokve. Vlada je odredila posebno komisijo, ki bo na licu mesta ocenila škodo.

Velika nevihta v Nišu. Zadnje dni minulega meseca je izbruhnila nad Nišem velika nevihta, ki je bila tako močna, da je odnesla neki železniški most, ki je bil dolg 12 metrov, 100 metrov daleč od železniškega nasipa. Radi tega je nekoliko časa počival vse železniški promet. Z viharjem je bila združena velika nevihta in je na več krajih poškodovala železniško progo.

Celjske novosti. Trgovina nabaviljačke zadruge javnih namočencev v Aleksandrovi ulici se je povečala in preuredila ter je od 1. avgusta dalje zopet odprta. — Samomor. V Gledališki ulici si je v duševni zmedenosti v svojem stanovanju prerezala vrat omožena žena Delakorda. Prvič si je vrat prerezala samo nekoliko. Ko je mož videl, kaj je storila, je šel takoj po zdravnika, medtem pa si je prerezala vrat ponovno in je na izkrevaviti kmalu nato umrla. — Porciunkula. Tudi letošnje porciunkulo pri celjskih kapucinih je obiskalo precej kmečkega ljudstva. Na Bregu je te dni vedno nekaj malih kramarskih sej. Bil je isti tudi letos dobro zastopan po kramarjih in kupcih. — Grozdje se je te dni že pojavilo na našem trgu. Grozdje pa je iz južnih krajev in so mu cene precej visoke. — Celjski trg je vedno dobro obiskan. Prebivalstvo okolice donaja dovolj raznega sočiva na prodaj. Vsega je v izobilici, zato bi bilo umestno, da bi vsemu tudi cene bile nekoliko nižje.

Mariborske novosti. Poročilo včerašnjega »Jutra« o obisku novinarjev v Mariboru ni povsem točno. Na kongresu zbrani novinarji res obiščejo Čučkova industrijska podjetja v Strušici in na Ptuj, nakar posetijo Maribor, ni pa nameravan obisk ruskega industrijskega podjetja in fiske elektrarne. — Iz raznih krajev, zlasti iz Zagreba so pričele prihajati vesele damice, ki kažejo v večernih urah na ulicah mnogo poguma in iščejo znanja. Policija je pričela posvečati tem gostom posebno pozornost in jih je že več aretirala. Zdravniška preiskava je dognala, da so vse te boginje »Venere« spolno bolne. — Kakor se čuje, se konferenca za ureditev obmejnega prometa, katere pričetek je določen na 3. avgusta, ne bo mogla pravočasno otvoriti, ker priprave zanj še niso izvedene. Naši delegati so sicer dospeli že tekom četrtka, nitičar pa ne vedo o stvari avstrijski merodajni činitelji. Ako v teku jutrišnjega dneva ne nastane kak preobrat v tem pogledu, se bo morala konferenca preložiti na poznejšo dobo. — V Obravni parni žagi v Tatenbahovi ulici zaplenjenega delavca Ivana Petelinca je v sredo med delom pri cirkularni žagi zgrabil stroj ter mu odrezal tri prste leve roke. Rešilni oddelek mu je nudil prvo pomoč. — V torek 31. m. m. je bil nadnatakarju Jošku Uhereku na verandi kavarne »Jadrane« ukraden nahrbtnik, v katerem je imel zlato verižico, daljnogled, moško obleko, modne hlače in razne druge stvari.

Znaten dar Jugoslovnski Matici. Na svojem povratku iz Potose v Boliviji je daroval Juan Grubišić iz Sutivana Jugoslovnski Matici 200 dolarjev.

Mednarodna igralnica na Bledu. Delovanje mednarodne igralnice so oblasti ustavile, niso pa ustavile delovanja velike javne tomlbe v korist Sokolskega doma na Bledu, katere se vrši dne 5. t. m. ob 15. uri na veseličnem prostoru pri Gralski kopeli na Bledu. Dobitki so dragoceni, med njimi je tudi lepa ameriška pisalna miza s fotelom. Vrednost vseh dobikov presega skupice prodanih tomlbolskih kart. Da se bodo srečnice, ko bodo dobili lahko naprej veselili in oni maloštevilni, kateri bodo brez dobika igrali, tolažili, je preskrbljeno takoj s plesom, petjem l. dr. v različnih paviljonih se bo dobilo vse, kar pošteno človeško srce in želodec poželi. Ves čisti dobilek je namenjen skladu za Sokolski dom na Bledu. Rodoljub, združitelj prijetno s koristnim, — pohitite pridojno nedeljo vsi na Bled, tam se lahko kopate, veselite in poleg tega še kaj na tomboh dobite. V slučaju, da nam bi Bog Fluvius nagajal, mu bomo eno napravili, preložili bomo vse za eno nedeljo.

Najmodernejša, nova, higijenično opremljena brivnica v Dalmatinski ulici št. 13 (poleg hotela Struškij). Za obilni obisk se priporočata I. Dorčec & S. Bočkal.

Veliko pisavo za drž. in odvetniške pisarne Ima »STOEWER«, zastopstvo Ljubljana, Selenburgova ul. 6-I.

Sokolski vestnik.

»Sokol I.« Najpriljubljenejši pozorišče pri narodni veselici na Taboru bo gotovo domač »štant«, napolnjen s pristno »suho robo«. Umetnine naših bahavih Ribčanov v ljubkih dimenzijah z lepimi verzji in napisli bodo gotovo očarale naše goste: Par dinarjev in vsak dobil lahko krasen naroden spominček. V hipu bo vse razprodano. To bodo pomnoške naše Ribčanke pri štantu!

Tabor! Vstopnice za javno telovadbo in narodno veselico na Taboru se dobijo v predprodaji pri »Tiskovni zadrugi«, Prešernova ulica 54, nasproti Gl. pošte. Zdravotni Prireditveni odsek »Sokola I.«

Iz društvenega življenja.

Češkoslovnaška Obec v Ljubljani. V soboto, dne 4. t. m. jakož i každodni dalši soboto konča se kulturne vzdelavalne schizba z Narodnim dom. Prednášave, recitace, hudba na nově zakoupenem spolkovem klaviru atd. Kůžky vždy v 4tery v Narodnim dome. Hoste vítani.

Drobtine.

Velikanski zrakoplovi. Iz Londona prihajajo podrobnejša poročila o velikanskih zrakoplovih, za katere je napravil načrt pomorski kapitan in član parlamenta Dennis Birney. Aparati bodo služili za zračni promet, ki ga namerava vlada upostaviti med Egiptom, Indijo in Avstralijo. Letala bodo dolga 230 metrov in široka 36 metrov. V njih bo lahko potovalo 150 oseb. Leteli bodo z brzino 120 km na uro. Prevozil bo lahko 5000 km, ne da bi se mu bilo treba spustiti na zemljo. Vožnja v Indijo bo trajala tri dni. Vsak potnik bo imel lastno kabino. Razen tega bo preskrbljeno tudi za igralni salon in kadilnico, ki bo strogo ločena od ostalih prostorov. Preskrbljen bo tudi s kuhinjo, kjer se bo seveda kuhala z električnim tokom, da ne bi nastali eventualni požari. V krasni jedilnici bo imelo prostora 75 oseb. Pričakovati je, da bo angleška vlada ta načrt odobrila in da bo prvi zrakoplov zgrajen že v bližnji bodočnosti.

Ivan Zaikin.

Te dni se poslavlja od nas ruski orjak Ivan Zaikin, eden prvih svetovnih rokoborcev. Že njegova orjaška postava zadivi gledalčeve oko, kaj šele njegova silna moč, ki upogne železno traverzo, z lahkoto dviga

varjanje sportnikov, ki jih zadivlja njegova izredna orjaška postava in moč že tedaj, ko je bil še navaden nepismen pristanski delavec. Zaikin se je posvetil rokoborbi, v kateri je dosegel svetovni sloves. Že večkrat so mu morali oddati svetovni prvaki rokoborstva svoje prvenstvo. Tekom časa in svojih potovanj križem sveta se je Zaikin izobrazil do neverjetne stopnje; bil

je v stikih z mnogimi slavnimi ruskimi književniki. Poleg njegove silne moči in orjaške postave ga odlikuje njegova mehka slovanska duša, dostopna za vse plemenito.

Sedaj se poslavlja ta orjak od nas. Nato ponese sloves svojega imena in rodu v Ameriko, preko morja, nasproti novim uspehom in novi slavi.

Novosti iz Primorske.

Jadranska straža na Sušaku. Zadnje dni junija se je mudil na Sušaku generalni tajnik Jadranske straže, da pripravi tla, za nadaljine delovanje na tej važni točki naše obale.

Sušak ne plača carine. Na predlog finančnega ministra je sklenil ministrski svet oprostiti Sušak in ostali del tretje dalmatinske cone za eno leto plačanja carine.

Posledice poitalijancovanja kraljevih imen. Tržaška »Edinost« poroča sledeče zanimive slučaje, ki jih je povzročilo poitalijancovanje kraljevih imen v novih pokrajinah: Nedavno sta prišla dva častnika v Mühwald na južnem Tirolskem, ki so mu dali sedaj ime Selva di Molini. Vprašava sta za hotel »Krone«. Ko so jima pojasnili, da hotela s takim imenom tam ni, se je zdelo častnikoma, da ju hočejo zapeljati. Po dolgem prekerkanju sem in tja se je izkazalo, da sta častnika postala žrtve krapejskega poitalijancovalnega nesmisla. Ibi bi namreč morala v Walckenstein v Grödn (Selva), sta pa vsled prekrstitve starega imena Mühwald in Selva di Molini zašla v krivo smer in sta zato zgorelo pot zastopni potrošila čas in denar. — Se bolj kričeč je sledeči slučaj: Nekd vojak iz Pustriške doline na južnem Tirolskem, ki služi sedaj v italijanski armadi je hotel na dopust. Vojaski poveljnik pa nikakor ni mogel najti na svoji generalnoštabi karti dotičnega imena. Končno mu je vojak povedal prejšnje ime in šel s tako glasečo se dopustnico domov. Ko je prišel domov in se priglasil pri orožnikih niso ti hoteli verjeti v pristnost dopustnice, ker se je glasila na staro ime. Končno jim je pa vojak vendarle razložil celo zadevo. Takih slučajev bomo sčasoma poročali še več.

V Ameriko. Kar je bilo pričakovati, se že dogaja. V vseh krajih Primorske je nastopila velika brezposelnost. Pri najboljši volji ni mogoče dobiti nikjer dela. Posebno težko stališče imajo naši Kraševci. Njihovo posestvo rodi le toliko, da se morejo preživljati le par mesecev. Za ostali čas so morali od nekaj skrbeti na drugačne načine. Vse razpoložljive delavne sile so šle navadno v Trst ali pa v nabrežinske kamenolome. Sedaj so ti viri dohodkov izostali. Nekaj časa so še služili pri zidanju porušenihi hiš, ki pa so sedaj večinoma že popravljene. Sicer je še nekaj družin, ki čakajo, da bi jim vlada dala denar, toda zaman. Našim rojakom ni torej preostalo ničesar drugega, nego iti s trebuhom za kruhom. Nekaj jih je prišlo k nam, drugi pa so se oddolžili za Ameriko. Tja odhajajo največ mladi ljudje, ki jih ne more rodna gruda preživljati.

Težka nesreča v Banjšicah. V neki baraki na vasi so te dni kurili delavci ogenj. Kar naenkrat je nastal pod zemljo šum in v nekaj trenutkih je udaril na površje močan plamen. Ker ni bilo nikakega poka je izključeno da bi šlo za kako razstrelivo. Šest oseb je bilo težko ožganih po celem telesu in so morali biti odpeljani v gorisko bolnico. Ranjenci so večinoma družinski očete v starosti 35 do 40 let. Razen teh pa je zadobilo precejšnje opekline še nekaj drugih delavcev. Gre najbrže za svojevrstne netilne snovi, ki so bile skrite v zemlji še izza časa svetovne vojne.

Vremensko poročilo.

„Jutranje Novosti.“ — Ljubljana, dne 2. avgusta 1923.

Kraj	Čas	Zračni tlak	Zračna temper.	Veter	Oblačno 0 — 10	Padavine mm
Ljubljana	7	765.6	20.4	sev. zap.	del. obl.	
Ljubljana	14	765.1	29.0	jug. vzh.		
Ljubljana	21	764.6	18.2	vzhod		
Zagreb	7	765.0	22.0	jug. zap.		
Beograd	7	7—	26.0	brezv.	obl.	
Dunaj	7	764.7	18.0	zap.	jas.	29.0
Praga	7	763.3	17.0	vzhod	obl.	3.0
Inomost	7	765.4	17.0	brezv.		3.0

Barometer: višji

Temperatura: nižje

Gospodarstvo.

Poljski petrolej.

V juniju so poljske petrolejske akcije stopile kvišku, dočim so padli vrednostni papirji družb, ki pridobivajo nafto drugod. Francija je vteknila skoro milijardo frankov v to poljsko industrijo, dobivši tako premoč, ki jo je francosko-poljska pogodba praktično priznala.

Kaueno olje iz južne Poljske in Galicije, okrog 8.000 ha, tekmuje po kakovosti z ameriškim, mehiškanskim in ruskim kapurjem. Po količini zavzema šesto mesto. Znamenita so zlasti najdišča Dobrobycz, Tastanowicz, Boryslaw in zadnje čase vzbujajo pozornost pokrajina Bobromyl-Uścicki Blago se oddaja v širino Evropo in Skandinavijo. Naprave so povsem moderne, čistilnice dobavljajo nad sedanjostjo potrebo. Sicer je produkcija nekoliko popustila v primeru z l. 1914, toda bogate družbe vztrajno pomnčujejo navrtavanja, saj doslej se izkorišča jedva 11—12% proračunane površine. Glavne francoske družbe so lani dosegle sledeče številke, za katerimi stoji v oklepajih številke iz l. 1921:

Dabrowa 11.832.825 (172.673); Wankowa 2.120.272 (748.27p); Potok 1 milijon 407.151 (457.981); Francoska Karpatska 1.050.442; Silva Plana 1.483.293 (8.422.955); Premier 5.098.381 (2.632.258). Prve štiri so dohodke vsaj potrojile; Wankowa in Potok sta povečala v enem letu dividendno od 25 na 50 frs, Karpatska pa daje 22,50 frankov.

Ruska žetev.

Nasprotno z uradnimi ruskimi napovedmi glede bodoče letine poročila dopisnik pariskega Eclaira iz Rusije, da bo letošnja žetev izredno slaba v splošnem. Edino tri gubernije Tula, Tambov in Orel okoli Moskve smejo računati s srednjim pridelkom. Povsod drugod pa so razsajale ulne nad mladim žitom.

V severnih, severovzhodnih in severozapadnih okrajih, v Permu, Viatki in Belu Rusiji je nenavaden mraz v juniju znatno oškodoval setvino. Toplota je čisto padel

pod ničlo. Ob Volgi, v Turkestanu in Kavkazu je trajna suša ovirala pravični razvoj silja. Končno se je skoro po vsem jugu, v Penezi, Samari in mestoma tudi po Ukrajini pojavilo toliko glodalcev, krivov, voluharic, miši itd., da je bil boj proti njihove- mu vpadu brezuspešen; plodovi so v znatni meri uničeni. Z eno besedo, še nedavno so preračunali žetev na 500 milijonov pudov žita (pud je 16,38 kg), kar že pomeeni nad 150.000.000 pudov premoči za redno porabo med domačim prebivalstvom. Na izvoz niti misliti ni. »Nepe« torej ne bo mogel po- boljšati strašansko deficitnih financ, ako se poleg lanu in lesa ne bodo izvažale še ce- realije. Morda so baš radi tega sovjeti po- tihiem zopet začeli misliti, ali ne bi kazalo priznati starih dolgov.

Izložba v Mariboru.

Samo še nekaj dni je do otvoritve »In- dustrijsko-obrtno vzorčne izložbe« v Ma- riboru. Priprave se razvijajo po določenem redu in vidno napredujejo. Že v dosedanjih obratih, ki so razvidni iz predpriprav, se kaže, da bo razstava odgovarjala vsem za- htevam današnje dobe in bo nudila res pravo sliko obrti in industrije, zlasti v severnih delih naše države. Zastopana pa je obrt in industrija ne le iz Slovenije, temveč tudi iz ostalih krajev naše države, ker je Maribor najpripravljen okraj za prirejanje takih razstav. Na važnem prometnem križišču nudi najlepšo zvezo z vsemi kraji naše države in z inozemstvom. Zato tudi uspeh razstave ne bo izostal. Že lanskega razstava je v vsakem oziru krasno uspela. Letošnja pa je po svojem obsegu mnogo večja in po- polnejša, poleg tega se obeta letos za časa razstave krasno vreme, tako, da uspeh ne more izostati. Povsod vlada za razstavo ve- liko zanimanje. O tem pričajo številne pri- jave obiskovalcev iz vseh krajev, tako iz inozemstva kakor iz naše države. Ponovno opozarjamo vse na to razstavo, ki ne bo zanimala samo obrtnika, ampak vsakogar. Saj bo na razstavi zastopano tudi vrtnar- stvo, razstava vin, gradbena razstava in umetniška razstava, tako, da bo vsak ob- iskovalc prišel na svoj račun. Razstavni odbor se trudi, da ustreže vsem željam. Potrebna je za to legitimacija, ki velja ob- enem kot permanentna vstopnica za ves čas razstave, ter se dobi pri vseh denarnih za- vodih, spedičijah, obrtnih združenjih in dru- štvih, za ceno 20 Din. Kjer ni prodajalcev teh legitimacij, naj se naroči direktno pri upravi razstave, Maribor, Cankarjeva ulica št. 5. Tudi za prenočišča je preskrbljeno.

INDUSTRIJA.

× Rudninska najdišča v Črni gori. V Črni gori, jugovzhodno od Nikšića, so našli nahajališča bakra, nekaj drugih kovin in pa vrelce nafte.

× Petrolejski trust na Poljskem. Poljski petrolejski industriji so imeli v Krynici posvetovanje, na katerem so sklenili ustanoviti petrolejski trust, čigar naloga bo regulirati petrolejske cene na Poljskem in vplivati na cene v inozemstvu.

TRGOVINA.

× Naš izvoz preko Soluna. V času od 15. do 22. julija je prispelo v Solun iz naše države: 4 vagoni koruze, 2 vagona desk, 2 vagona premoga, 1 vagon kož, 2 vagona cementa, 24 vagonov konj, 30 vagonov vo- lov, 17 vagonov ovac, 1 vagon sira, 63 za- bojev opija in 6 vagonov drugega blaga.

× Naš izvoz leta 1921 in 1922. Celokupna vrednost našega izvoza leta 1921 je znašala 2.640.562,000 dinarjev. Od tega se je izvozilo v Avstrijo za 882.472,315 dinarjev, v Nemčijo za 397.445,506, v Italijo za 576.407,561 dinarjev. Od ostalih držav je bila za imenovanimi na prvem mestu Fran- cija, za njo Češkoslovaška. Največjo vred- nost našega izvoza predstavljajo žitarice, živina, meso in mesni izdelki. Leta 1922 je bil naš izvoz mnogo večji ter je znašal približno 4.842.656,000 dinarjev. Vrednost iz- voza žitaric je radi večjih žitnih cen dose- gla 30% višjo vsoto.

× Verjetno nazadovanje sladkornih cen. V Trstu stalno nazadujejo sladkorne cene, deloma vsled močne ponudbe doma- čih tovarn, deloma pa vsled silne konkuren- ce inozemskega, predvsem prekmorske- ga sladkorja. Ker je tudi na Češkoslovaš- kem letos pridelale sladkorne pese za 30% večji kakor lani, je pričakovati nazadovanja sladkornih cen po vsej Evropi.

× Promet v tržaški luk polagoma na- rašča. Meseca maja je bil celotni promet za 40% večji, kakor maja lanskega leta. Na uvozu v Trst participira za Italijo v prvi vrsti naša država z 178.712 metrskih stotov in 2219 kosov blaga in na izvozu iz Trsta z 213.490 metrske stoti blaga v maju. Tržaški uvoz, odnosno izvoz je zna- šal meseca maja (v tisočih metrskih sto- tov): Italija 232, odnosno 324, Avstrija 176 do 148, Češkoslovaška 91—82, Madžarska 33—13, Nemčija 16—13.

× Izvoz volne iz Madžarske. Inter- nacijska komisija za dovolitev izvoza volne v Madžarski je pričela z razdeljeva- njem dovoljenega kontingenta med posa- mezne interese. Skupna za izvoz dolo- čena količina znaša preko pol milijona kg

volne, izvozniki pa so zaprosili za dovo- litve izvoza preko poltretjega milijona kilo- gramov.

× Izvoz iz Rusije. O izvozu iz Rusije je poslal naš generalni konzulat v Berlinu sledeče poročilo: V času od 22. maja 1922 do 1. januarja 1923 je Rusija izvozila 160.448 ton surovega premoga v skupni vrednosti 1.552.378 funtov šterlingov. Izvoženo je bilo 700.918 ton petroleja, 35.325 ton bencina, 49.729 ton olja za mazanje in 9448 ton pro- duktov. Izvoz je šel preko Batuma (71%), preko Novorosijskega (23,4%) in preko Petrograda (5,6%). Povprečna cena pre- ko Batuma in Novorosijskega izvoženega blaga je bila: Petrolej 3 funte 7 šilingov, bencin 19 funtov in 1 šiling, in olje za ma- zanje 12 funtov 2 šilinga. Izvozilo se je 44,7% v Nemčijo, 42,3% v Anglijo, 6,9 odstotkov v Francijo, 2% v Turčijo, nade- laje v Letonsko, Madžarsko, Finsko, Estonsko, Belgijo in Švedsko. V prvih dveh me- secih leta 1923 je bilo izvoženega 39.323 ton v vrednosti 142.706 funtov šterlingov. V tem času se je izvažal v glavnem pe- trolej.

KMETIJSTVO.

× Škoda vsled elementarnih nezdod. Elementarne nezdode, zlasti toča, so letos zelo močno oškodovala našo sicer obilno žetev. Skupna škoda znaša približno 330 milijonov dinarjev. V severni Srbiji povzo- čena škoda znaša 240 milijonov dinarjev, v južni Srbiji 21 milijonov, v Sloveniji 23 milijonov, v Hrvatski in Slavoniji 18 milio- nov, v Bosni in Hercegovini 5 milijonov in v Črni gori 500.000 dinarjev.

× Žetev koruze v Bački in Sremu bo mnogo boljša, kakor se je pričakovalo do sedaj, ker je padlo v zadnjem času precej dežja.

× Dobri žetveni rezultati. Mednarodni poljedelski institut v Rimu poroča, da pre- sga letošnja evropska žetev lanskega leta za 21 milijonov metrske stotov. Tudi v Indiji in na Japonskem je žetev mnogo obilnejša, kakor lanske leto.

DENARSTVO.

× Zlom praške zemljiške banke. Glav- na skupščina zemljiške banke v Pragi je predlagala likvidacijo zavoda, ker znašajo njene izgube 192.615.000 češkoslovaških kron. Ogromno izgubo so povzročile valu- te spekulacije, financiranje raznih in- dustrijskih podjetij, ki se niso rentirala in pa kupčevanje z realitetami, ki so v zadnjem času na Češkoslovaškem precej padle v cenl.

CARINE, DAVKI.

× Dobrodošli monopolne uprave so zna- šali od 1. avgusta 1922 do konca aprila 1923 1434.112.387,14 dinarjev. Od te vsote je oddano na tekoči račun finančnega mi- nistrstva 659.502.782,93 dinarjev.

× Konferenca glede projekta nove ca- rinske tarife. Glasom informacij od mini- strstva trgovine in industrije so vesti, ki se jih objavljajo v zadnjem času nekateri dne- vniki o konferenci glede projekta nove ca- rinske tarife netočne. Ministrstvo trgovine in industrije ni konference, ki se je baje (po poročilih dnevnikov) vršila v Beogradu, v dvoran razredne loterije, niti sklicalo in niti se je glede tega vprašanja vršila že kakšna konferenca.

RAZNO.

× Predlog za vzorčni semenj v Novem Sadu. Novosadska trgovska in obrtna zbor- nica je predlagala vsem zbornicam, da bi se priredil tudi v Novem Sadu vzorčni semenj.

× Zavarovanje poljedelskih delavcev. Minister za socialno politiko je odredil z ozirom na zavarovanje poljedelskih delav- cev, da so lastniki mlatinskih strojev dolžni zavarovati zoper nezdode samo ono osebo, ki je neposredno zaposleno pri stroju. Ostali poljedelski delavci, zaposleni pri mlatenju, bodo zavarovani po novem pravilniku, ki se bo v kratkem izdelal.

× Sol iz Nemčije. Ker vlada v naši državi pomanjkanje soli, je vlada naročila večje količine soli iz Nemčije na račun re- paracij. Nekaj naročene soli je že prispelo, pričakujejo pa v kratkem, da dospe tudi ostanek. S to količino bo za nekaj časa po- krita vsa naša domača potrebnost.

× Razstava mlečnih izdelkov v Milanu. V Milanu se bo vršila v mesecu novem- bru t. l. prva narodna razstava mlečnih izdelkov. Na razstavi bo poseben oddelek za inozemce.

DOBAVE.

× Dobava belega mila. Pri direkciji dr- žavnih železnic v Subotici se bo vršila dne 27. avgusta 1923 ofertalna licitacija za do- bavo 1500 kg belega mila za pranje. Specij- alni pogoji za dobavo mila so interesen- tom na vpogled v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Glavni urednik: Ivan Podržaj.

Odgovorni urednik: Miha Gaberšek.

Last »Zvezne tiskarne« v Ljubljani.

Prosper Mérimée:

Verne duše v vicah.

(Nadaljevanje.)

Don Juan je vztrepetal. Neznanec pa je hlad- no nadaljeval:

»... vojaka, imenovanega Modesto, ki je ustre- mli vašega čednega prijatelja dona Garcio, mesto vas; kajti na vas je meril. Modesto... sem jaz. Imam pa še drugo ime, don Juan; pišem se don Pedro de Ojeda; jaz sem sin dona Alfonza de Oje- da, katerega ste umorili; jaz sem brat done Fauste de Ojeda, katero ste umorili; jaz sem brat done Tereze de Ojeda, katero ste umorili.«

»Brat moj,« je rekel don Juan in je pokleknil preden, »nesrečnež sem, ves pokrit z zločini. Da se spokorim zanje, nosim to obleko, da se spoko-

rim zanje, sem se odpovedal svetu. Če mi morete sploh na kakšen način odpustiti, mi ga povejte. Ne bom se ustrašil niti pred najtršo kaznijo, samo, da me ne boste preklinjali.«

Don Pedro se je bridko nasmehnil.

»Pustimo svetohlinstvo, gospod de Maragna. Kar se tiče kletev, jih zaslužite. Samo preveč sem nestrpen, da bi mogel čakati na njihovo izpolnjenje. S seboj pa nosim nekaj bolj uspešnega kakor kletev.

Ob teh besedah je odgnil plašč in mu po- kazal dva dolga rapirja. Potegnil ju je iz nožnic in ju zasadil v zemljo.

»Izberite, don Juan,« je dejal. »Pravijo, da znate dobro sukati meč, tudi jaz sem spreten v teh stvarih. Poskusimo, kaj je resnice na tem.«

Don Juan je napravil znamenje križa in rekel:

»Brat moj, ne pozabite, da me veže obljuba. Nič več nisem don Juan, katerega poznate, ampak brat Ambrozij.«

»No, dobro, brat Ambrozij, moj sovražnik ste, in če nosite eno ali drugo ime, jaz vas sovražim in jaz se hočem maščevati.«

Don Juan je zopet pokleknil preden.

»Če hočete le moje življenje, brat moj, vzemite ga. Kaznujte me po svoji volji.«

»Bojazljivi svetohlinec! ali se hočeš norčevati iz mene. Če bi te hotel ubiti kakor steklega psa, ne bi jemal dveh mečev s seboj. Torej urno, izberi in brani se.

»Ponavljam, brat moj, ne morem se boriti, morem pa umreti.«

»Podlež!« je besno zakričal don Pedro. »saj so mi pravili, da nimaš poguma. Že vidim, da si le nesramen strahopetec.

»Poguma, brat moj? Prosim Boga, da bi mi dodelil moč, da me zopet ne potegne vase vrtnec prejšnjih zločinov. Zbogom, brat moj, odhajam, ker vidim, da vas moja navzočnost razburja. Da bi en- krat spoznali, da je moj kes iskren, kakor je v resnici.«

Že je naredil par korakov, ko ga je don Pedro zagrabil za rokav in ga ustavil.

»Vi ali jaz,« je zaklical, »živa ne pojdeva od- tod. Vzemite enega od teh dveh mečev, kajti, naj me hudič vzame, če verjamem le besedico vseh teh jeremijad!«

Staro lito železo

kupujejo po najvišjih cenah
Strojne tovarne in livarne d.d.
v Ljubljani.

MALI OGLASI:
Cena oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para.
z davščino vred.

Kontoristinija

z večletno pisarniško prakso, zmožna stroje pisja in vseh kontornih del želi premeniti me- sto. Ponudbe prosil pod »Vestna«, na upravo lista.

Učener.

star 17 let, ki ima že dve leti ključavniške učne dobe, želi mesta s hrano in stanovanjem. Cenjene ponudbe na pošto: le- žee Poličane.

Gospodična

17 letna, bogata in dosti lepa, se želi poročiti z elegantnim, finim, izobraženim gospodom do 80. leta. Odgovor je lahko v več jezikih. Ponudbe pod »Shimy čevlje«, na upr. lista.

Posestvo

na Teznu Maribor z hišo (takoj stanovanje) z gospodarskim po- slopijem, 5 orlov polja, s pri- delki vred, skupaj ali deljeno na prodaj. Ponudbe s priloženo znamko za odgovor pod »Tezno« na Mar-Stan Maribor, Rotovski trg 1.

Gospodična,

ki je absolvirala trgovski tečaj z dobrim uspehom, želi primerno službo, najraje v Ljubljani. Cenj. ponudbe prosil pod »Zanesljiva« na upravo lista.

Manufakturo

prevzame v komisijasko razpo- dajo (na malo) trgovce na doželi. Naslov v upravi lista.

Za interese

s šifro »Brez doma«, prosim, naj javijo ponovno svoj naslov.

Deklica

stara 16 let, brez starihšev išče mesta v kakšni trgovini, kjer bi imela tudi stanovanje in hrano. Ponudbe prosil pod »Sirota« na upravo lista.

Blazine, žima

morska trava. Peter Kobal Kranj, Glavni trg tvornica vseh vrst blazin in žime in mor- ske trave, modroce na peresih. Specijalna trdnica za izdelovanje klubgarit. — Najnižje cene! — Najsolidnejši izdelki! — Za- htevatve oferte in cenike!

Nemehlovanu sobo

v mestu se išče. Ponudbe se prosil pod »Nemehlovanu« na upravo lista.

Priporočam

svojo bogato zalogo spalnih in jedilnih sob ter raznega novega pohištva. Marija Baumgartner, Celje, Gosposka ulica št. 25.

Tehnik

strojne in električne stroke od- haja v Avstrijo in Češkoslova- ško. Preskrbi nakup strojev in materijala. Vprašanje do 27. ju- nija na upr. lista pod »Točen«.

Premog - zdrob

čez 5000 kalorij nudim franko vagon Mostinje Din 2.300 za vagon. Takojsnja dobava ca 10 vagonov, drugače 2 vagona na mesec. Cenjena naročila pod »Zdrob 5500« na upravnštvo

Ročni vozček

za 300—400 kg teže se ugodno proda. Naslov v upravi lista.

Strojni inženir.

Veliko industrijsko podjetje išče za vodilno mesto veččega strojnega inženirja, kateri je bil že zaposlen pri strojništvu in železnih konstrukcijah, ki ima dobri odnosi na deželi, ter je razen dožalnega jezika tudi nem- ščine popolnoma vešč. Ponudbe pod »Strojni inženir«, na upravo lista.

Grajsčina

s pohištvo, žago, polnojarjenik, di- namo na turbino, 26 orlov po- sestva, gospodarska poslopja in cel živ in mrtov inventar Din 1.500.000.

Posestva

od 3 do 175 or- lov tudi grajsčine. pri Mariboru z 2 orala posestva Din 140.000.

Vila

trgovine, gostilne, to- varne, menjave z Nem- ško Avstrijo, proda pisarna Za- gorski, Maribor, Barvarska ul. 3.

Družabnik.

inteligenten za posredovalnico, katere namerava izdati list pod- jetništva z politiko, se išče s kapitalom Din 60.000. Ponudbe na Zagorski, Maribor, Barvar- ska ulica 3.

Otvoritev začetkom avgusta
PENSION „METROPOLE“
Beograd, Kosmajka ul. 30
v bližini Terazije in Knez Mihajlove ulice
(Grande pasage).
Moderno urejene sobe, okusna hrana, cene zmerne!
Chladek-Zizek.

Stalne cene pod svetovno
pariteto ob največji izbiri
nudi za vse vrste blaga
V.
mednarodni dunajski
semenj (od 2.-8. sept. 1923)
Pojasnila daje
WIENER MESSE, WIEN VII.,
ter častno zastopstvo v Ljubljani:
Avstrijski konzulat, Turjaški trg št. 4.

L. Mikuš
Ljubljana,
Mestni trg 15
izdelovatelj
dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga
sprehajalnih
palic.
Popravila točno in solidno

Preselitev trgovine.
Vljudno naznanjam, da sem preselil svojo
manufakturno trgovino z 28. julijem t. l. na
Miklošičevo cesto št. 36
kjer jo bom znatno razširil.
Prosim obenem za nadaljno naklonjenost
in zagotavljam cenj. odjemalcem najbolj solidno
postrežbo.
Z odličnim spoštovanjem
A. Dular,
manufaktura en gros.

And. Jakil, tovarna kož
prodajalna Ljubljana, Poljanska c. 13.
Znižane cene!!
Solidno blago!!
Bogato skladišče moških, ženskih in otro-
ških čevljev iz telečjega boka v vseh
barvah, govedjega boka in rjave kravine.
„ADRIJA“
Mednarodna Transportna in komisijska družba z o. z.
LJUBLJANA, Dunajska cesta 31.
Maribor. Naslov za brzojavke: **Jesenice.**
Adrijasped.
Tekoči račun „Zadružna banka“. — Telefon 721.
Mednarodni transporti.
Prevoz vsakovrstne robe.
Vskladitvenje robe.
Komisija.
Zastopstva in zveze v vseh večjih trgovskih centrih tu- in inozemstva.
Čarinsko posredništvo.
Transportno osiguranje.
Zbirni promet na vse strani.
Prekomorski transporti.

Inserati v „Jutranjih Novostih“ imajo uspeh!